

FATTIGDOM 31. januar 2022

ANALYSE

Udarbejdet af
Sune Caspersen
Chefanalytiker

Store kommunale forskelle i omfanget af børnefattigdom

Selvom antallet af børn i familier under fattigdomsgrænsen nu har været faldende tre år i træk, er der fortsat store kommunale forskelle i udbredelsen af børnefattigdom. I den kommune, hvor flest børn lever i relativ fattigdom, Lolland Kommune, er det 1 ud af ca. 10, der er fattig. I de kommuner, hvor børnefattigdom er et sjældent fænomen, som Allerød Kommune, er det blot 1 ud af ca. 50 børn.

Kontakt

Chefanalytiker

Sune Caspersen

📞 26 20 02 28

✉️ sc@ae.dk

Kommunikationschef

Jesper Kirkbak

📞 50 73 71 34

✉️ jk@ae.dk

Hovedkonklusioner

- Der er store kommunale forskelle i udbredelsen af børnefattigdom. I Lolland Kommune er det op mod hvert tiende barn, hvis familie lever under fattigdomsgrænsen, mens det i Allerød er 1 ud af ca. 50 børn, der er fattig.
- Året 2020 bød på et fald i antallet af fattige personer og børn i familier under fattigdomsgrænsen. Nu er der 241.700 relativt fattige personer i alt, hvoraf 56.500 er børn.
- Særlige engangsudbetalinger af feriepenge og skattefrit tilskud til overførselsmodtagere påvirker fattigdomsopgørelsen i 2020. Fraregnes engangsudbetalingerne, falder antallet af fattige børn med 4.400.
- Opgørelsen af relativ fattigdom tager udgangspunkt i Danmarks Statistiks SDG-indikator, som er udviklet til at følge op på FN's verdensmål nr. 1 om at reducere fattigdom.

Selvom coronakrisens indtræden i 2020 bød på store fyringsrunder og flere på offentlig forsørgelse, har den danske samfundsmodel tydeligt vist sin styrke til at kunne holde hånden under os alle i krisetid med et solidt økonomisk sikkerhedsnet, trepartsaftaler, der holdt hånden under tusindvis af arbejdspladser og ikke mindst et fald i antallet af relativt fattige personer. Det fremgår af Figur 1, som viser, at antallet af relativt fattige personer faldt fra ca. 250.100 i 2019 til 241.700 i 2020.¹

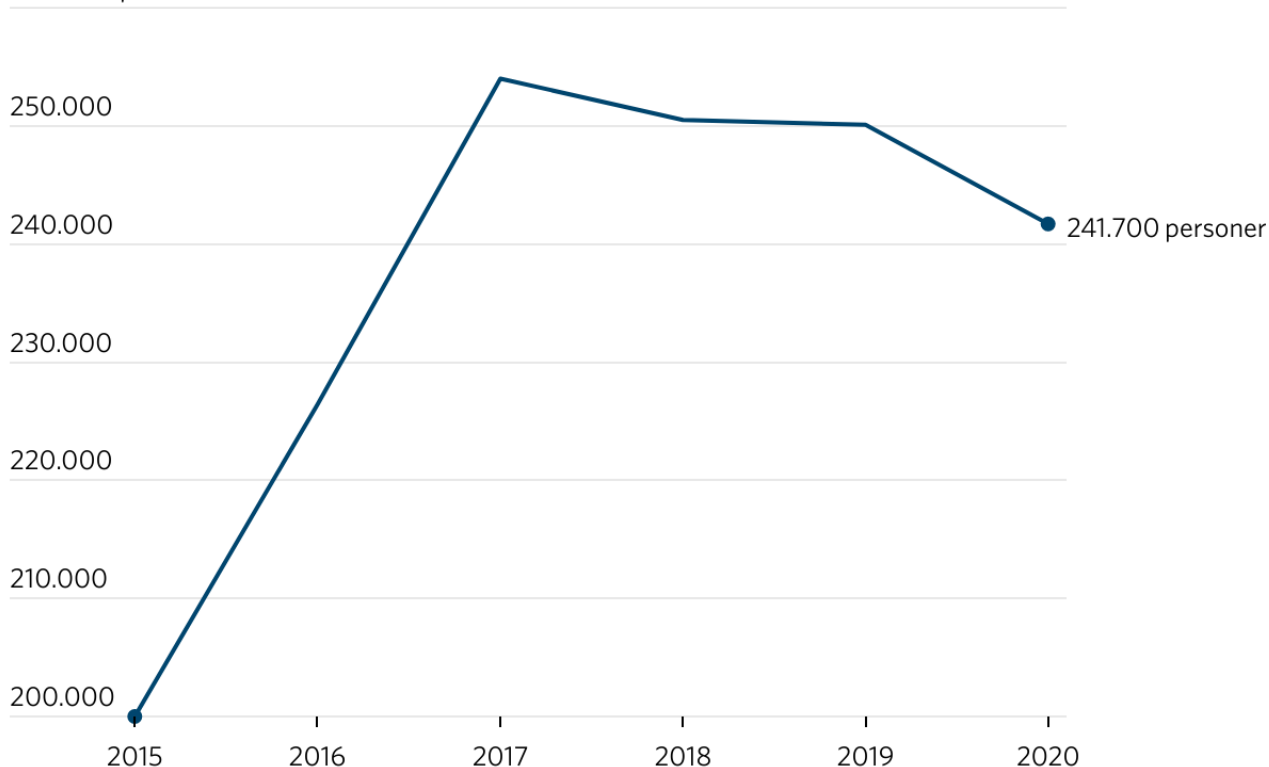
Definitionen på fattigdom tager udgangspunkt i Danmarks Statistiks opfølgning på FN's verdensmål nr. 1 om at reducere fattigdommen. Her har Danmarks Statistik udviklet et mål for relativ fattigdom. Målet er en videreudvikling af den tidligere officielle fattigdomsgrænse, der blev vedtaget i 2013 på baggrund af ekspertudvalget om fattigdoms anbefalinger og senere afskaffet af Venstre-regeringen i 2015. Læs mere om fattigdomsgrænsen i bilaget til sidst i analysen.

FIGUR 1

Fald i antal relativt fattige i 2020

Figuren viser udviklingen i antallet af relativt fattige personer i alt på baggrund af Danmarks Statistiks indikator for relativ fattigdom.

260.000 personer



Anm.: Opgørelsen af relativ fattigdom er i 2020 påvirket af særlige COVID-19-relaterede engangsudbetalinger.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Den relative fattigdomsgrænse tager udgangspunkt i medianindkomsten, altså den midterste indkomst i Danmark, hvor halvdelen af befolkningen har lavere indkomst og den anden halvdel har højere indkomst. Man er fattig, hvis man har en indkomst på under 50 pct. af medianindkomsten i ét år. Hvis man har formue over en vis størrelse eller er studerende, tæller man dog ikke med som fattig.

Historisk set har niveauet for den relative fattigdomsgrænse været i ret tæt overensstemmelse med opgjorte minimumsbudgetter for at kunne opretholde et nødvendigt men beskedent forbrug. Der er dog særlige forhold, der kan have påvirket minimumsbudgettet i 2020 (og ligeledes 2021). Det drejer sig bl.a. om hjemsendelse af børn, begrænsede muligheder for rekreation og ferie, samt særlige engangsudbetalinger, der isoleret set påvirker den opgjorte medianindkomst og derfor også den relative

fattigdomsgrænse. Af disse årsager bør opgørelsen af relativ fattigdom i 2020 tolkes med visse forbehold, om end opgørelsen fortsat er valid og anvendelig.

Det er ikke afgørende, om den relative fattigdomsgrænse er i overensstemmelse med opgjorte minimumsbudgetter, da relativ fattigdom er udtryk for, om man på baggrund af sin indkomst har mulighed for at føre en tilværelse, der tilnærmelsesvis ligner den typiske i samfundet. Særlige engangsudbetalinger har nemlig – på trods af at være midlertidig – en meget målbar effekt på forbruget og dermed også den typiske tilværelse blandt familier i Danmark.

Den tidligere officielle fattigdomsgrænse krævede, at man lå under grænsen tre år i træk for at tælle med i opgørelsen som "økonomisk fattig". Den nuværende indikator for relativ fattigdom, som Danmarks Statistik har udviklet, kræver kun ét år i fattigdom for at tælle med. Den gamle definition er derfor mere robust end den nuværende over for udsving og særlige forhold, der kun vedrører enkelte år, da den måler på det, man kan kalde vedvarende fattigdom. Der er dog ligeledes ulemper ved et sådan mål, da udviklingen fra år til år kan være svær at tolke, når det kan tage flere år, før en ændring ude i samfundet giver udslag i ændrede fattigdomstal.

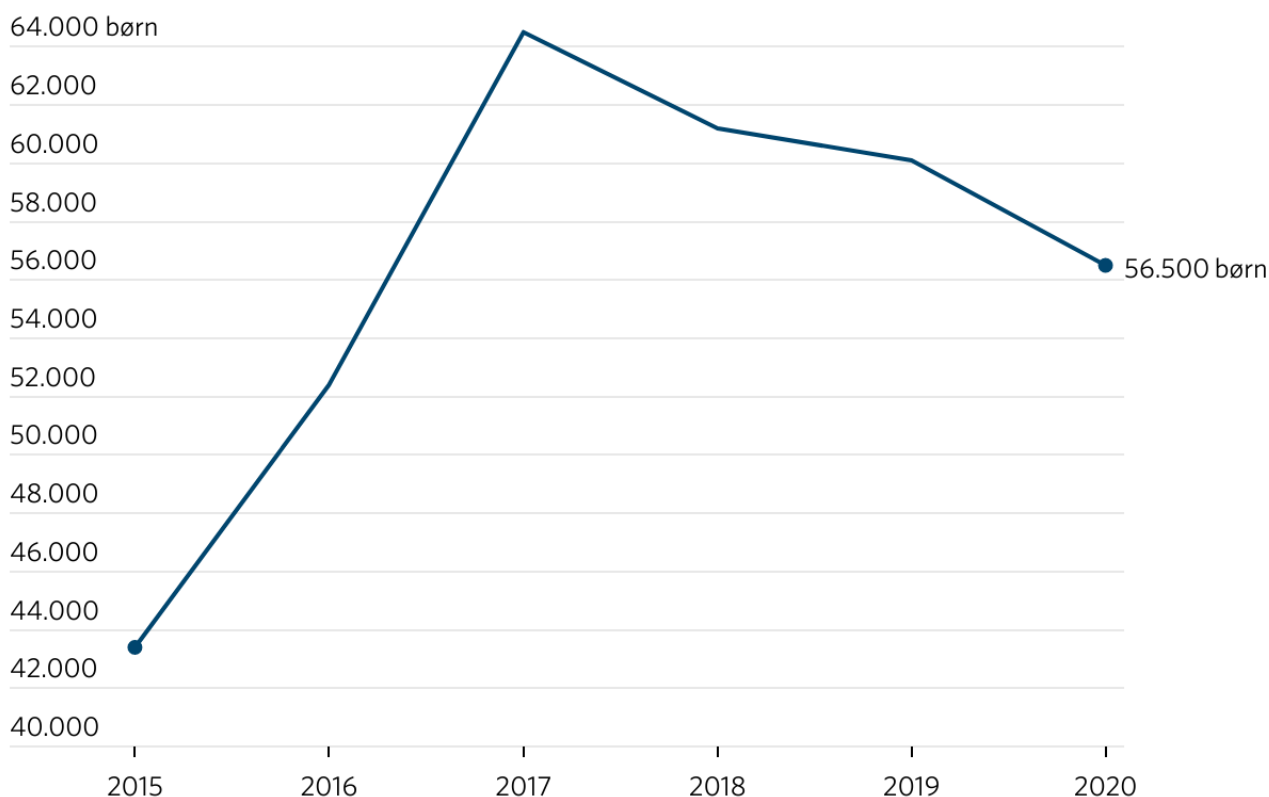
Færre børn vokser nu op i fattigdom

Som det fremgår af Figur 2, er antallet af børn under fattigdomsgrænsen nu faldet til 56.500. Denne udvikling skal ses i lyset af, at antallet af relativt fattige børn toppede i 2017 på 64.500. Det skete efter to års voldsomme stigninger fra 2015 til 2017. På trods af, at vi nu har haft tre år i træk med et faldende antal børn under fattigdomsgrænsen, er der fortsat flere fattige børn end i 2016.

FIGUR 2

Færre børn under fattigdomsgrænsen i 2020

Figuren viser udviklingen i antallet af relativt fattige børn under 18 år på baggrund af Danmarks Statistiks indikator for relativ fattigdom.



Anm.: Opgørelsen af relativ fattigdom er i 2020 påvirket af særlige COVID-19-relaterede engangsudbetalinger.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

De særlige engangsudbetalinger i 2020, som vedrører udbetaling af tre ugers indefrosne feriepenge samt det skattefrie engangstilskud på 1.000 kr. til overførselsmodtagere, har som tidligere nævnt påvirket ikke blot familiernes indkomster, men også den opgjorte medianindkomst og dermed relative fattigdomsgrænse. I 2020 var den typiske husstandsækvivalerede disponible indkomst på 264.600 kr. Fraregner man de særlige engangsudbetalinger, er tallet noget lavere, nemlig på 260.100 kr.

I Figur 3 fremgår, hvor stor effekt de særlige engangsudbetalinger har på antallet af relativt fattige børn under 18 år. Der er både indregnet den direkte effekt på familiernes indkomster samt den afledte effekt på fattigdomsgrænsen. Tallene er beregnet af Danmarks Statistik.

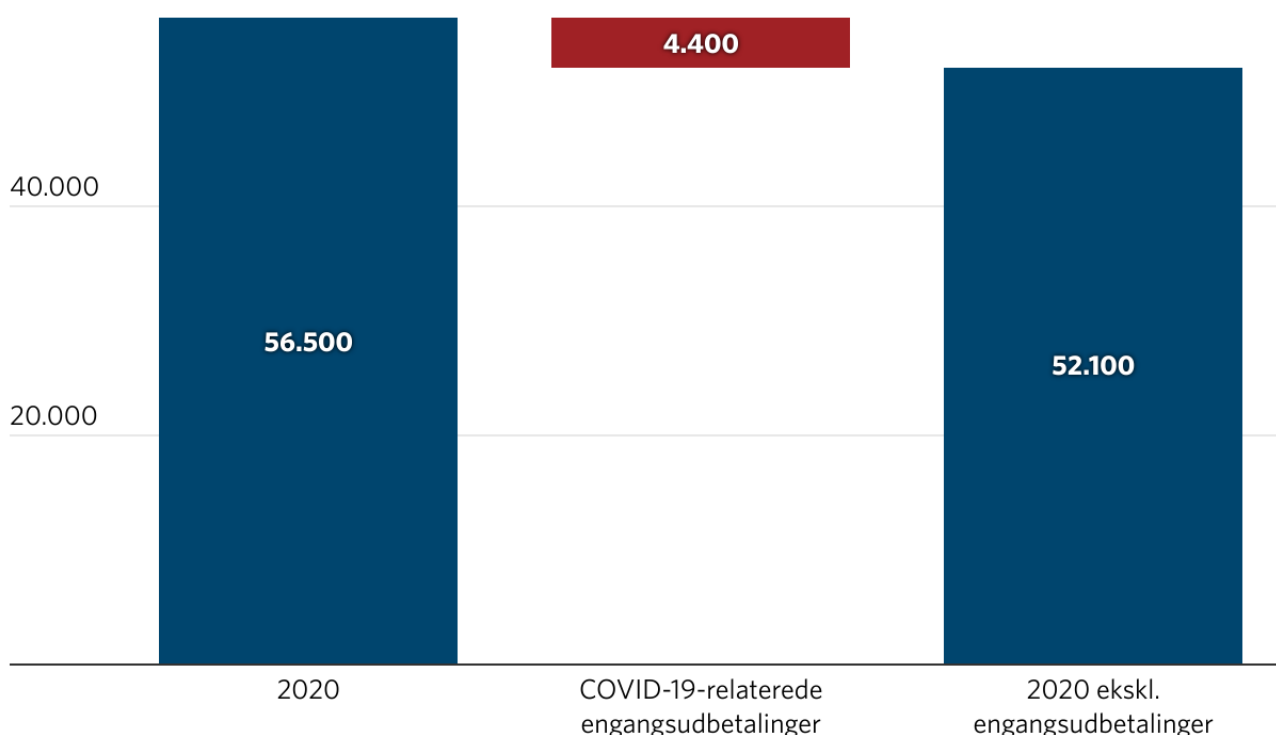
I 2020 havde antallet af relativt fattige børn isoleret set været 4.400 lavere i fravær af de særlige engangsudbetalinger. I givet fald havde antallet af relativt fattige børn været 52.100. Det er en markant forskel, som skal tilskrives den store påvirkning af medianindkomsten fra engangsudbetalingerne, der medfører, at fattigdomsgrænsen er ca. 2.200 kr. højere end ved et fravær af disse udbetalinger.

FIGUR 3

4.400 færre fattige børn, hvis ikke for engangsudbetalinger

Figuren viser antallet af relativt fattige børn under 18 år i 2020 samt en kontrafaktisk beregning af antallet, hvis de covid-19-relaterede engangsudbetalinger, feriepenge og skattefrit engangstilskud til ydelsesmodtagere, ikke havde fundet sted.

60.000 børn



Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik.

Antallet af fattige børn falder i de fleste kommuner – men ikke alle

Figur 4 viser, hvordan antallet af relativt fattige børn har udviklet sig fra 2019 til 2020 i hver kommune. I 3 ud af 4 kommuner, altså størstedelen, er antallet af fattige børn faldet i det seneste år. I 8 kommuner er tallet uændret, mens der i 14 kommuner er tale om en mindre stigning.

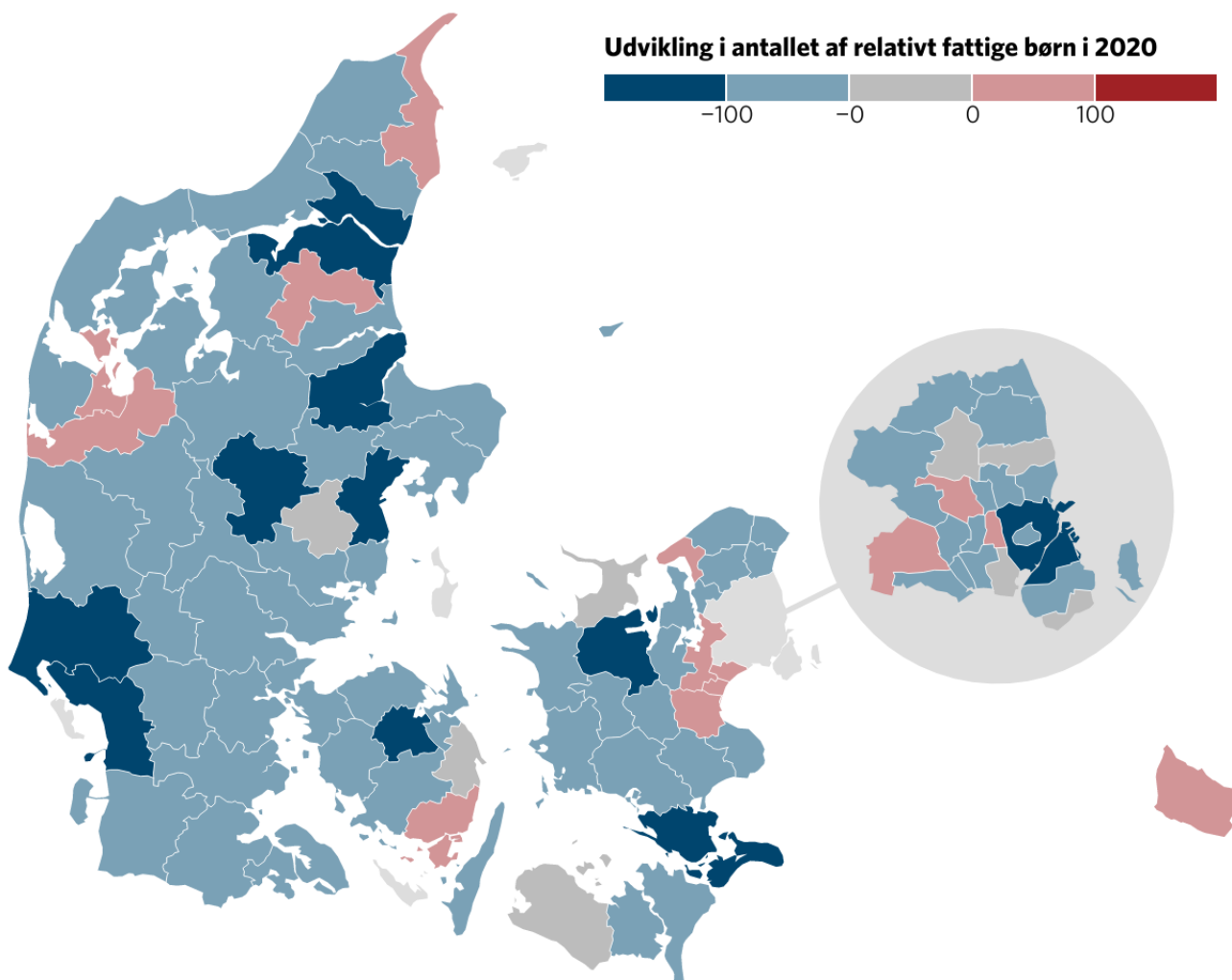
De mørkeblå kommuner er der, hvor antallet af fattige børn er faldet mest i det seneste år. Det drejer sig blandt andet om de store byer, København, Aarhus, Odense og Aalborg. I alt 10 kommuner har oplevet at antallet af fattige børn er faldet med over 100.

I de lyserøde kommuner er antallet af fattige børn derimod steget fra 2019 til 2020. Der er dog ingen kommuner, hvor antallet er steget med over 100. Køge Kommune har oplevet den største stigning i antallet af relativt fattige børn på 70, mens Bornholm og Roskilde tilsvarende har set en stigning på 50.

FIGUR 4

Færre fattige børn i de fleste kommuner

Figuren viser udviklingen i antallet af børn under 18 år i familier under fattigdomsgrænsen i 2020.



Anm.: Kommunerne Ærø, Samsø, Fanø og Læsø er udeladt af diskretionshensyn. Bopælskommune opgjort pr. 1. januar 2021.

Kort: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Der er store kommunale forskelle i udbredelsen af børnefattigdom. I nogle kommuner er det op mod hvert tiende barn, hvis familie lever under fattigdomsgrænsen, mens det i andre er et langt sjældnere fænomen. Figur 5 viser, hvordan andelen af børn i hver kommune, der er under fattigdomsgrænsen, varierer på tværs af kommunerne.

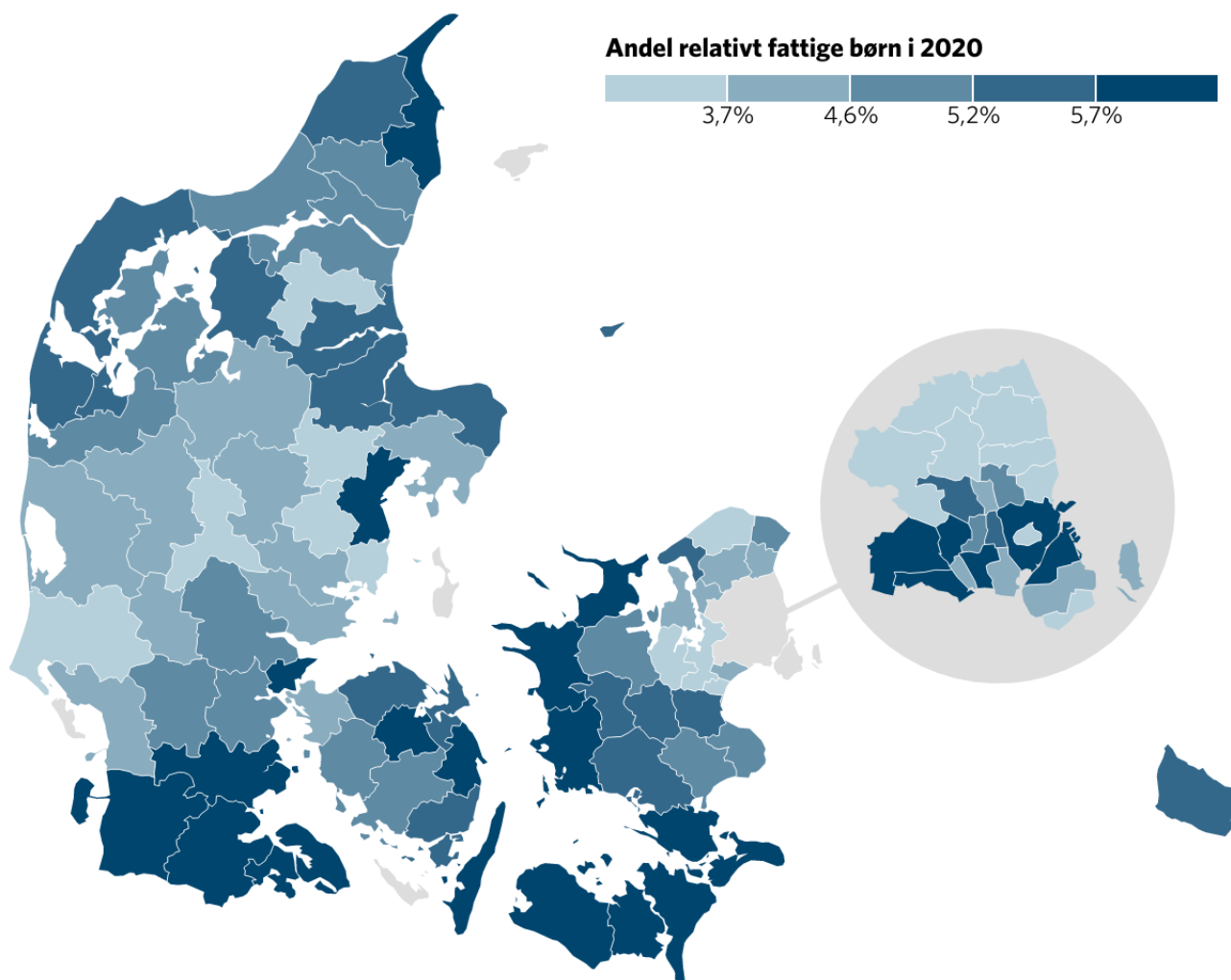
I de mørkeblå kommuner er andelen af fattige børn relativt størst, mens de lyseblå kommuner er der, hvor børnefattigdom er mindst udbredt. På Vest- og Sydsjælland, i Sydjylland og på den københavnske

vestegn, lever relativt mange børn i familier under fattigdomsgrænsen. Andelen af fattige børn er også relativt høj i de tre store byer, København, Aarhus og Odense. Omvendt er der i Nordsjælland, flere omegnskommuner til København og en række kommuner i Øst- og Midtjylland relativt få fattige børn.

FIGUR 5

Store kommunale forskelle i omfanget af børnefattigdom

Figuren viser, hvor stor en andel af børn under 18 år, hvis familie er under fattigdomsgrænsen.



Anm.: Kommunerne Ærø, Samsø, Fanø og Læsø er udeladt af diskretionshensyn. Bopælskommune opgjort pr. 1. januar 2021.

Kort: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Af Tabel 1 fremgår de ti kommuner, hvor andelen af relativt fattige børn er størst. Lolland Kommune har den højeste andel med 9,7 pct. af børn i kommunen, der er relativt fattige. Her er antallet af fattige børn

uændret i forhold til sidste år, mens andelen er en anelse højere som følge af, at der er færre børn under 18 år i kommunen.

Brøndby Kommune er nummer to på listen med en andel på 9,1 pct. Her er der sket et betydeligt fald i antal såvel som andel børn i familier under fattigdomsgrænsen over det seneste år. I Guldborgsund Kommune, hvor andelen af fattige børn er tredjehøjst, er der ligeledes færre fattige børn i 2020 end i 2019. Her er andelen faldet med 0,8 procentpoint til nu at være 8,4 pct.

TABEL 1

Knap hver tiende barn er fattigt i nogle kommuner

Tabellen viser de 10 kommuner med den højeste andel relativt fattige børn.

 Søg

Side 1 af 10



Kommune	▼ Andel fattige børn	Antal fattige børn	Udvikling i andel 2019-2020	Udvikling i antal 2019-2020
Lolland	9,7%	600	0,2 pct.-point	0
Brøndby	9,1%	660	-0,9 pct.-point	-70
Guldborgsund	8,4%	840	-0,8 pct.-point	-90
Slagelse	8,1%	1.180	-0,1 pct.-point	-20
Odsherred	7,8%	390	0,3 pct.-point	0
Langeland	7,7%	130	-0,3 pct.-point	-10
Høje-Taastrup	7,3%	800	0,2 pct.-point	30
Odense	7,0%	2.630	-0,6 pct.-point	-240
Ishøj	6,9%	350	-1,1 pct.-point	-50
Haderslev	6,9%	730	-0,2 pct.-point	-30
Hele landet	5,0%	56.490	-0,3 pct.-point	-3.590

Anm.: Kommunerne Ærø, Samsø, Fanø og Læsø er udeladt af diskretionshensyn. Bopælskommune opgjort pr. 1. januar 2021.

Tabel: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Tabel 2 viser de ti kommuner, hvor andelen af relativt fattige børn er lavest. Der er i alt otte kommuner, hvor andelen af børn under fattigdomsgrænsen er under tre pct. De kommuner befinder sig omkring København, i Nordsjælland og omkring Aarhus.

Allerød Kommune har den laveste andel relativt fattige børn på 2,1 pct. Det er en forbedring i forhold til sidste år på 0,2 procentpoint. I Dragør Kommune, der i år er nummer to på listen, og som tidligere har haft den laveste andel børn under fattigdomsgrænsen, har det seneste år ikke budt på nogen ændringer. Andelen er således fortsat på 2,2 pct. Herefter følger Egedal Kommune, hvor andelen af relativt fattige børn er faldet med hele 0,5 procentpoint i det seneste år, så kommunen nu ligger side om side med Dragør på 2,2 pct.

TABEL 2

Få fattige børn i Nordsjælland og dele af Østjylland

Tabellen viser de 10 kommuner med den laveste andel relativt fattige børn.

Side 1 af 10



Kommune	▲ Andel fattige børn	Antal fattige børn	Udvikling i andel 2019-2020	Udvikling i antal 2019-2020
Allerød	2,1%	130	-0,2 pct.-point	-10
Dragør	2,2%	70	0,0 pct.-point	0
Egedal	2,2%	230	-0,5 pct.-point	-50
Skanderborg	2,4%	380	-0,1 pct.-point	0
Gentofte	2,5%	400	0,0 pct.-point	-10
Favrskov	2,8%	320	-0,2 pct.-point	-30
Odder	2,8%	140	-0,9 pct.-point	-40
Rudersdal	2,9%	380	-0,3 pct.-point	-30
Roskilde	3,0%	560	0,2 pct.-point	50
Lyngby-Taarbæk	3,1%	370	0,0 pct.-point	0
Hele landet	5,0%	56.490	-0,3 pct.-point	-3.590

Anm.: Kommunerne Ærø, Samsø, Fanø og Læsø er udeladt af diskretionshensyn. Bopælskommune opgjort pr. 1. januar 2021.

Tabel: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Bilag: Definition af fattigdomsgrænse

Danmarks Statistik har som opfølgning på FN's bæredygtighedsmål (SDG-mål nr. 1) om at reducere fattigdommen udviklet et mål for relativ fattigdom. Målet er en videreudvikling af den officielle fattigdomsgrænse, der blev vedtaget i 2013 på baggrund af ekspertudvalget om fattigdoms anbefalinger og senere afskaffet af Venstre-regeringen i 2015.

Man er fattig, hvis man i løbet af ét år har en indkomst, som er under halvdelen af medianindkomsten, og samtidig ikke har en formue i starten af året på mere end halvdelen af medianindkomsten.

Hvis familiens hovedforsørger (den der tjener mest) er studerende og ikke har været fuldtidsbeskæftiget mere end halvdelen af året, kan man dog ikke blive kategoriseret som fattig. Heller ikke børn, der flytter hjemmefra, kan blive kategoriseret som fattige, hvis mindst én af deres forældre ikke er fattig.

Medianindkomsten

Medianindkomsten er den midterste indkomst i indkomstfordelingen. Det vil sige, at der er nøjagtigt 50 procent, der har en indkomst, der er højere end medianindkomsten og nøjagtigt 50 procent, der har en indkomst, der er lavere end medianindkomsten. Der benyttes den husstandsækvivalerede disponible indkomst, det vil sige indkomsten efter skat korrigeret for stordriftsfordele i familier med flere familiemedlemmer.

Fattigdomsgrænsen i kroner og øre

Hvornår en familie konkret vil ryge under fattigdomsgrænsen, afhænger af familietypen. For en enlig person er fattigdomsgrænsen på 132.300 kr. efter skat om året eller 11.000 kr. om måneden. Det er opgjort efter skat og skal dække alle udgifter til f.eks. bolig, mad, forsikringer, tøj, medicin, transport, reparationer, fritid osv. Af bilagstabellen herunder fremgår fattigdomsgrænserne for forskellige familier.

Fattigdomsgrænsen for forskellige familietyper, 2020

Personer i familien	Grænse pr. familie pr. år	Grænse pr. person pr. år	Grænse pr. person pr. måned
1 voksen	132.300	132.300	11.000
1 voksen og 1 barn	172.000	86.000	7.200
1 voksen og 2 børn	211.700	70.600	5.900
1 voksen og 3 børn	251.400	62.800	5.200
2 voksne	198.400	99.200	8.300
2 voksne og 1 barn	238.100	79.400	6.600
2 voksne og 2 børn	277.800	69.500	5.800
2 voksne og 3 børn	317.500	63.500	5.300
3 voksne*	264.600	88.200	7.300
4 voksne*	330.700	82.700	6.900

Anm.: Børn er her defineret som under 15 år. Hjemmeboende børn på 15 år og derover tælles som voksne. *) 3 eller 4 voksne kan fx være en familie med 2 forældre og 1 eller 2 hjemmeboende børn på 15 år og derover.

Tabel: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

1 Antallet af relativt fattige personer og børn er opjusteret i 2019 i forhold til tidligere udgivelser som følge af en datarevision foretaget af Danmarks Statistik.